

Nr 7

Av herr Gustafsson i Borås m. fl., angående ökat anslag till abortförebyggande åtgärder.

Som en röd tråd har genom våra svenska abort- och befolkningsutredningar löpt hypotesen, att legal abort skall hämma eller rent av upphäva den kriminella. Detta var huvudmotivet till 1938 års lag och denna lags utvidgning över ett större klientel av år 1946. Efter 1946 års tillägg ökade de legala aborterna starkt. 1938 var antalet levande födda barn i Sverige 93 496 och de legala aborterna 443. År 1945 steg födelsesiffran till 135 373, och den legala abortsiffran var 1 623. Efter den nya lagens införande 1946 har de legala abortfallen ökat fram till 1951; då kulmen nåddes med 6 328 legalaborter under det att levande födda barn minskat för att ha nått bottenläget 1954 med siffran 105 084.

Den nya lagen av år 1946 ansågs genom det utvidgade indikationsförfarandet skapa bättre möjligheter att komma i kontakt med abortsökande kvinnor och på det sättet minska de kriminella aborterna. 1950 års abortutredning måste som ett totalomdöme i fråga om sina undersökningar angående denna sak konstatera: "Det kan ju tänkas att minskningen är bara skenbar och att det i själva verket skett en ökning av den illegala abortfrekvensen."

Orsakerna till de senare årens relativa nedgång i fråga om de legala aborterna kan vara flera: sjunkande nativitet, vidgad och fördjupad erfarenhet och bedömningsförmåga hos instanser som har att handlägga abortfrågor, ökat antal rådgivningsbyråer och verkan av vidtagna stödjande och hjälpande åtgärder.

Det är glädjande att den legala abortfrekvensen visar en tendens till minskning, men så länge aborterna dock måste räknas i tusental måste läget betraktas som högst otillfredsställande. Abortfrågan är därför av sådan betydelse för samhället att den kräver oavlätlig uppmärksamhet från samhällets sida. Den inkluderar en mängd svårlösta problem av humanitär, social och ekonomisk natur. Det torde kunna sägas vara ett ofrånkomligt krav att samhällets intresse med all kraft inriktas på abortprofylaktiska åtgärder. Därför bör sådana åtgärder vidtagas som kan anses rimliga och motsvara lägets krav och som kan förebygga abort trots föreliggande sjukdom och svaghet och i ännu högre grad tänkt, antagen eller "förutsedd" svaghet. Vill man i större utsträckning än för närvarande förmå de abortsökande kvinnorna att föda sina barn, är det naturligen av den största vikt

att samhället genom abortförebyggande åtgärder söker att undanröja de omständigheter, som betingar dessa kvinnors önskan om abort.

Rådgivningsbyråerna synes här vara en framkomlig väg. Det är då av allra största vikt att medel ställs till kuratorernas förfogande så att möjligheter finns att tillgodose överhängande hjälpbehov hos de besökande kvinnorna. Det torde bli nödvändigt att samhället snarast vidtar radikala åtgärder i fråga om ekonomiskt ansvar beträffande kvinnor som söker legal abort och som ser så mörkt på sin ekonomiska situation att abort, legal eller illegal, är enda utvägen. Man får därför hoppas på att den arbetande familjerådgivningskommittén, som enligt givna direktiv sysslar med dessa frågor, snart kommer med realiserbara förslag.

Till dess kvarstår dock det stora behov som förefinnes av att samhället ekonomiskt ställer de medel till förfogande som ger möjlighet för nuvarande rådgivningsbyråer att arbeta effektivt. Den rådgivande verksamheten bör utbyggas i så snabb takt som möjligt så att denna verksamhet kommer till stånd inom samtliga landstingsområden och städer utom landsting. Vid rådgivningsbyråerna kan man nu ge sökande en icke ringa ekonomisk hjälp sedan anslagen höjts. Betydelsen av detta har starkt framhållits i abortutredningens betänkande. Genom hjälpåtgärder av här antytt slag bör det vara möjligt att i många situationer, där abort nu kommer till stånd, för framtiden undvika denna nödlösning. Bland orsaksfaktorerna i abortproblemet finns alltså mycket som är väl tillgängligt för social profylax och terapi. Alla de åtgärder, som ligger inom räckhåll, bör därför vidtagas. Detta bör ske utan att avvakta resultatet av utredningar. Familjeberedningen framhåller i sitt betänkande att behov av samhällelig hjälp föreligger inom ofullständiga familjer vid sidan av de allmänna barnbidragen och att familjerådgivningskommitténs förslag avvaktas.

I årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, begär medicinalstyrelsen, för att kunna tillgodose behovet av överhängande hjälpbehov hos kvinnor som besöker kurator samt för övriga anordningar i och för uppehållande av verksamheten, en ökning av anslaget med 60 000 kronor. Genom att utvidga antalet statsbidragsberättigade byråer, som under kalenderåret 1957 beräknas uppgå till 17, torde det begärda anslaget vara sakligt synnerligen väl motiverat.

Att rådgivningsbyråerna samarbetar med socialnämnd och barnavårdsnämnd för att bispringa abortsökande torde vara självklart. Även om det är möjligt för byråerna att genom ökade möjligheter ekonomiskt ge snabb hjälp i en psykiskt kritisk situation bör det faktum, att samhällets resurser till hjälpmöjligheter inte är slut när rådgivningsbyråns kurator gjort sitt, i hög grad kunna bidra till att den abortsökande med större tillförsikt och förtröstan kan se på sin situation.

Den mentalhygieniska påbyggnadskurs för utbildning av abortkuratorer som i vår kommer att anordnas vid socialinstitutet i Stockholm får väl anses vara en angelägenhetsgrad av första ordningen. Medicinalstyrelsen framhåller att behovet av kuratorer kommer att öka och att en mentalhygienisk påbyggnadskurs anordnas även under budgetåret 1957/58 med samma kursplan och studietid som för detta år.

I anslutning till vad här ovan framhållits synes det vara välmotiverat att riksdagen anslår de medel som medicinalstyrelsen begär i årets statsverksproposition. Under hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln Medicinalstyrelsen: Abortförebyggande åtgärder bevilja ett anslag på 340 000 kronor, vilket innebär en höjning i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 60 000 kronor.

Stockholm den 16 januari 1957

Axel Gustafsson
i Borås

Olof Hammar

Yngve Hamrin

Einar Rimmerfors
